

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบกึ่งที่เนะกับการเล่นแบบอิสระ ครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดจุดมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบกึ่งที่เนะ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบอิสระ
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบกึ่งที่เนะกับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบอิสระ

สมมุติฐานการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบกึ่งที่เนะหลังจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์
2. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบอิสระหลังจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์
3. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบกึ่งที่เนะสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบอิสระ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 7 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 265 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับปฐมวัย โรงเรียนอนุบาล นครสวรรค์ ที่เรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 40 คน รวมทั้งสิ้น 80 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 2 ห้องเรียนจากนักเรียน ทั้งหมด 7 ห้องเรียน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 40 คน ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่น แบบกึ่งชี้แนะ และกลุ่มควบคุม จำนวน 40 คน ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบอิสระ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1) แผนการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย ที่ใช้กิจกรรมการเล่นแบบกึ่งชี้แนะและการเล่นแบบอิสระ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการตรวจแก้ไขความถูกต้อง ความเหมาะสมของเนื้อหา ซึ่งนำมาใช้สอนในวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ จำนวน 4 แผน 4 สัปดาห์

2) แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามทฤษฎีของกิลฟอร์ด ด้านผลผลิตชนิดรูปภาพ ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม จำนวน 6 ฉบับ ที่ได้ผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ ด้านความตรงตามเนื้อหา และความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีค่า IOC ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 0.67 – 1 เมื่อนำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง บันทึกผลและแปลผลเป็นคะแนนแล้วนำมาคำนวณหาค่าความเที่ยง ได้ค่าเป็น 0.38 เนื่องจากมีจำนวนข้อน้อย ซึ่งมีความเหมาะสมกับเด็กระดับปฐมวัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความคิดสร้างสรรค์กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในวันที่ 22 – 30 มกราคม 2550 บันทึกผลและแปลค่าเป็นคะแนน และนำผลคะแนนมาใช้เป็นตัวแปรร่วมในการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์หลังเรียน

2) ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้ทำการจัดประสบการณ์ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยตนเอง ตามแผนการจัดประสบการณ์ที่สร้างขึ้น ในทุกวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ ของสัปดาห์ โดยเริ่มทดลองเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2550 และสิ้นสุดการทดลองเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2550 ใช้เวลาในการทดลองทั้งหมด 4 สัปดาห์ รวม 12 คาบ

3) หลังการทดลอง ผู้วิจัยวัดความคิดสร้างสรรค์กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในวันที่ 5 - 9 มีนาคม 2550 บันทึกผลและแปลค่าเป็นคะแนน

4) นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ ทดสอบสมมติฐานและสรุปผลการวิจัย เพื่อรายงานผลการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและใช้สถิติ ดังนี้

1. เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนจัดประสบการณ์ และหลังจัดประสบการณ์ของกลุ่มทดลอง โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบที่ กรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน
2. เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนจัดประสบการณ์ และหลังจัดประสบการณ์ของกลุ่มควบคุม โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบที่ กรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน
3. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม โดยใช้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ก่อนจัดประสบการณ์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็นตัวแปรร่วม

สรุปผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า

1. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบกึ่งชี้แนะ หลังจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1
2. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบอิสระ หลังจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2
3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์การเล่นตามมุมแบบกึ่งชี้แนะมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบอิสระ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบกึ่งชี้แนะ หลังจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เด็กนักเรียนกลุ่มทดลอง มีครูเป็นผู้คอยชี้แนะให้เขารู้จักเล่น โดยใช้คำถามให้เด็กคิดที่จะเลือกพิจารณาหาวิธีการเล่นที่แตกต่างไปจากเดิม โดยการสังเกต สืบค้น คิดค้น สัมผัส ทดลอง ร่วมคิด ร่วมวางแผน ลงมือปฏิบัติจริง ทำให้การเล่นนั้นเป็นประโยชน์กับเด็ก สามารถกระตุ้นให้เกิดความคิดในสิ่งที่แปลกใหม่เพิ่มขึ้น เป็นผลให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ขึ้นในตัวเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของแมนนิ่งและชาร์ฟ (1986) พบว่า การเล่นแบบครูชี้แนะ เด็กจะพัฒนาได้เต็มที่ถ้าครูมีส่วนร่วมในการเล่น พูดคุยและใช้คำถามในจังหวะที่เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของวราภรณ์ รักวิจัย (2533 : 146 – 147) พบว่าการเล่นโดยมีผู้ชี้แนะจะสามารถกระตุ้นจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ทำให้เด็กเกิดความคิดใหม่ คิดอย่างมีรูปแบบ และช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในตัวเด็กได้

2. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบอิสระ หลังจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์ ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดประสบการณ์การเล่นแบบอิสระสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นการจัดในลักษณะการเล่นปนเรียน โดยจัดให้สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กในวัยนี้ และในการสอนต้องจัดในรูปของการเตรียมความพร้อมหรือการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดจากการเล่น การกระทำและการลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดการเรียนรู้ การค้นคว้า การทดลองและการสำรวจสิ่งต่าง ๆ เพื่อสร้างประสบการณ์ให้กับตนเองของเด็ก สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 11) และงานวิจัยของวราภรณ์ รักวิจัย (2533 : 123) ที่กล่าวว่าการเล่นจะช่วยให้เด็กได้มีโอกาสตอบสนองความกระตือรือร้นซึ่งนำไปสู่การค้นพบสิ่งต่าง ๆ รอบตัวของเด็กและการเล่นคือการเรียนรู้ของเด็ก

3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์การเล่นตามมุมแบบกึ่งชี้แนะมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบอิสระ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็ก การผู้ใหญ่เข้าไปมีส่วนร่วมในการเล่น พูดคุย ชี้แนะด้วยคำถามมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะช่วยกระตุ้นให้เด็กได้คิด ชีวชนให้คิดแบบหลายด้าน หลายแง่มุมใหม่ ๆ พบว่าการสอนที่ฝึกให้เด็กคิด โดยครูเป็นผู้ช่วยขยายความคิด ช่วยทำให้ความคิดนั้นชัดเจนขึ้นกว่าการปล่อยให้เด็กเล่นตามลำพัง หรือเล่นอิสระ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ดุษฎี บริพัตร ณ อยุธยา (2535 : 183 - 185) และ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งพบว่า การใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิด หรือคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบตายตัวจะทำให้เด็กกล้าที่จะตอบ ขยันคิดจะมีผลทำให้สมองเฉียบคมขึ้นกลายเป็นคนคิดเป็น ทำเป็นและเกิดความคิดสร้างสรรค์ในที่สุดและงานวิจัยของนารี ชมเกษร (2541 : 65) พบว่าเด็กปฐมวัยที่เล่นไม้บล็อกแบบครูชี้แนะมีความคิดสร้างสรรค์มากกว่าเด็กปฐมวัยที่เล่นไม้บล็อกแบบอิสระ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กและศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1) แผนการจัดประสบการณ์ที่นำมาใช้ทดลองกับเด็กระดับปฐมวัยในครั้งนี้ เรียกว่า แผนการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการทักษะและสาระการเรียนรู้ใน 6 กิจกรรมหลัก ด้วยมีความสอดคล้องและต่อเนื่องกันของเนื้อหาใน 1 เรื่องตลอดทั้งวัน
- 2) การเล่นเกมตามมุม ครูควรแนะนำของเล่นใหม่ ๆ เพิ่มเติมให้สอดคล้องกับเนื้อหาเป็นการเปลี่ยนประสบการณ์การเล่นที่หลากหลายยิ่งขึ้น
- 3) การจัดกิจกรรมการเล่นตามมุม เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์นั้นควรกำหนดให้เด็กได้มีโอกาสเข้าเล่นทุกคน และครูดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในการเล่น พุดคุยให้คำชี้แนะเมื่อเด็กต้องการหรือพบว่าการเล่นไม่แตกต่างไปจากเดิม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ควรจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดความเข้าใจวิธีการคิด รู้จักคิด คิดเป็น สามารถคิดแก้ปัญหาให้สำเร็จ และส่งเสริมให้เด็กแสดงความสามารถอย่างเต็มที่ จึงควรทำการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล และสามารถทดสอบพิสูจน์แนวทางที่เด็กได้คิดและตัดสินใจ
- 2) การส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่ม นอกจากจะยอมรับความคิดแปลก ๆ ของเด็กแล้ว ครูไม่ควรตำหนิ หรือวิจารณ์ความคิดของเด็ก ดังนั้นจึงควรทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ด้านภาษาของเด็กปฐมวัย จากการเล่านิทาน และการเล่าประสบการณ์จากภาพ จะช่วยให้เข้าใจการใช้ภาษาของเด็กไปสู่การคิดเป็นเรื่องราว
- 3) ครูผู้สอนที่มีทักษะในการใช้คำถามปลายเปิด หรือคำถามชี้แนะ ซึ่งเป็นคำถามที่ช่วยกระตุ้นความคิด เพื่อให้เด็กคิดได้หลายแง่มุม ได้คำตอบหลายทิศทาง สามารถนำเทคนิคการตั้งคำถาม มาใช้ศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการคิดของเด็กปฐมวัยได้